

BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITY, CLUJ-NAPOCA
FACULTY OF HISTORY AND PHILOSOPHY
"HISTORY. CIVILIZATION. CULTURE." DOCTORAL SCHOOL

**COUNT IMRE MIKÓ'S LIBRARY AND HIS BIBLIOPHILE
ACTIVITY**

PhD Thesis Summary

DOCTORAL SUPERVISOR:

Prof. univ. dr. Sipos Gábor

PhD CANDIDATE:

Szegedi-Kiss Éva

Cluj-Napoca

2021

Contents

- I. Delimitation of the topic – objectives
- II. Historiographical review – literature background
 - I.1. Methodology
- III. Book and library in the Transylvanian society
- IV. Biography of Imre Mikó
 - IV.1. Childhood and schooling
 - IV.2. Career and family formation
 - IV.3. Founder and president of the Transylvanian Museum Association
 - IV.4. President of the Transylvanian Economic Association
 - IV.5. Chairman of the National Theater Committee
 - IV.6. Imre Mikó as the chief curator of the Transylvanian Reformed Church
 - IV.7. President of the Hungarian Historical Society
 - IV.8. Imre Mikó as a politician, Minister of Transport and Member of Parliament
 - IV.9. University foundation and science policy
- V. Book culture at the beginning of the 19th century in Cluj-Napoca
 - V.1. The inherited book stock
 - V.2. Book publishing and distribution in Cluj-Napoca
 - V.3. The composition and development of Count Imre Mikó` library
 - V.4. The alphabetical catalog of Imre Mikó's library
- VI. The thematic catalog of Imre Mikó's library
 - VI.1. Almanach – Calendaria – Schematismi
 - VI.2. Archaeologia – Mythologia – Historia litteraria
 - VI.3. Arithmetica – Geometria – Mathesis – Astronomia – Architectura – Hydrotechnia – Tactica militaris
 - VI.4. Auctores Classici graeci et latini
 - VI.5. Biblia sacra
 - VI.6. Botanica – Chemia – Mineralogia
 - VI.7. Dictionnaria, Lexica – et Enciclopaedica opera

- VI.8. Diplomatica – Heraldica – Sphragistica – Numismatica – Statistica
- VI.9. Ephemaerides – opera periodica
- VI.10. Erotica
- VI.11. Funebres – Orationes
- VI.12. Geographia – Atlantes – Itinerantium descriptiones
- VI.13. Grammatica
- VI.14. Historia
- VI.15. Historia universalis
- VI.16. Historia naturalis
- VI.17. Hungarica
- VI.18. Juridici libri
- VI.19. Medicina – Chirurgia – Veterinaria – Diaetetica
- VI.20. Miscellanea
- VI.21. Oeconomia – Technologia
- VI.22. Paedagogia
- VI.23. Philologia gallica et italica
- VI.24. Philologia germanica
- VI.25. Philologia hungarica
- VI.26. Philosophia
- VI.27. Poeta
- VI.28. Politica
- VI.29. Phisica
- VI.30. Satyra – Ludicra
- VI.31. Scripta historiam Revolutionis annorum 1848 u 1849 illustrantia
- VI.32. Theologia
- VI.33. Scriptores historiae byzantinae
- VI.34. Incunabula
- VII. Publishing of historical resources, patronage and organization of science in the light of Imre Mikó's correspondence
 - VII.1. Count Imre Mikó's work of as a writer, historical source collector and publisher

- VII.2. Organization and process of data collection
- VII.3. Steps taken to save the Aranka and Cserey collections
- VII.4. Research in other libraries
- VII.5. Writings in newspapers
- VII.6. About the publications received as a gift, about friendships
- VIII. The post-history of the library, Count Imre Mikó's legacy
 - VIII.1. At the service of educational institutions
 - VIII.2. The University Library of Cluj
- IX. Conclusions
- X. Bibliography
- XI. Illustrations

Keywords:

Count Imre Mikó, aristocracy, Transylvania, private libraries, cultural heritage, intellectual biography, Transylvanian Museum Association, 19th century

Summary

For centuries, the historical families of Transylvania have taken their situation as a mission and a duty. Many of them used their wealth for the benefit of the public, donating to the support and establishment of churches and educational institutions, but the patronage of literature and the support of the arts and sciences were not relegated to the background either. In contrast to the aristocracy of Western Europe and Hungary, the lords of Transylvania were forced to preserve traditional social functions. Due to its wealth and social status, the Hungarian nobility of Transylvania of the period recognized the necessity and significance of knowledge and education. In their circles we meet excellent statesmen, politicians, but also artists, writers and scientists. With their way of life, patronage, works of art and books, they have enhanced the development of the country, thus having a positive effect on society and its education.

The aristocracy was forced to compromise over the course of the century in order to pass its wealth and social weight, after the October Diploma the conservative baron Ferenc Kemény took on a key position, as well as count Imre Mikó who always aligned with the liberals. In the future we will find the representatives of the aristocracy who mediate the continuity and the assurance of their interests on both sides. Despite the somewhat contradictory political role of the nobility, it had indisputable virtues in supporting culture, and as a leading stratum of the age serving as a model for other social strata.

Looking at the first half of the 19th century, we can see significant progress: the system of local and national cultural institutions (scientific societies, reading associations, public libraries and other collections) begins to develop, the school network has continued to be built, and the number of teachers and students has increased. At the same time, we cannot ignore the signs of backwardness. There was no school in half of the localities, the number of teachers fell short of what was needed despite the increase, and the literacy rate was low. Churches played a crucial role in education. Until 1846, teacher training was entrusted exclusively to the churches:

Catholics conducted it in training schools, Protestants relied on the articulated educational system of their colleges.

The national thought began to become more and more powerful, and after 1825 the question of civic transformation and national independence also came to the fore. By this time, the first institutions set up specifically for cultural purposes have appeared. As there were very few public libraries in the reform era, aristocratic private libraries were of enormous importance, and the organization of reading associations did not begin until later.

Research motivation

While catalogs of private libraries have rarely been compiled in recent centuries, more and more people have taken advantage of this opportunity in the 19th century. This librarianship was usually carried out by people who knew the collection, the system of contemporary sciences, and needed some practical sense to place the books on the shelves economically and in a space-saving way, so as to ensure findability and also pay attention to the thematic order. The aim of our research is to get to know count Imre Mikó's library and book collecting habits with the help of the sources. The book catalogs he compiled served as the primary source for compiling the history of the library. In a historical approach, we tried to present the development of the library, the directions and tendencies of the collection, as well as the owner's approach (attitude), as his way of life and education played a role in its formation. In addition, we highlight count Imre Mikó's activities as the founder of the institution, by analyzing his statements and the contemporary context, and by trying to reconstruct and compare his thinking about cultural support, so that we can find out how he contributed to the development of civic culture. The inventory and presentation of private libraries is useful and necessary for the cultural history, on the one hand, to show what knowledge the readers of the collection could have based on, and what ideas could shape their worldview.

Another aspect of the dissertation is count Imre Mikó's mental and intellectual biography with the reconstruction of his personality. Based on the sources, we tried to depict his individuality in different roles and different eras, all in chronological order and placed on a curve of historical development. Due to Imre Mikó's versatility, it was necessary to expand into several areas in order to create a life story, because in this way the life image could fit harmoniously into the whole age image. This is because the intellectual biography is nothing more than an

individual's reflection in his age and spiritual currents. His spiritual image encompasses all that his age offered and could give, and that he learnt from. In addition, his way of life and living conditions as a whole had a great effect on his intellectual behavior, as he played a key role in organizing the intellectual and political life of Transylvania. Imre Mikó's diversity – patron, cultural organizer, institution founder, historian, politician – does not form a violently formed harmony, but a mature, deep coherence. Our goal is to show how this wonderful mind was formed and developed.

Count Imre Mikó considered it important not only to acquire books to help him with his daily work, but he also knew how important it was to save the book heritage. He saved and bought several legacies that were lost and doomed to destruction, and at the same time copied various archival sources and printed works to write his works. We cannot talk about indications in his own library, the detailed division of the specialties could help the orientation. The change in the thematic composition, which started already during the 18th century, intensified, as the number of religious books decreased, it was replaced by law and history, supplemented with management textbooks, and the range of biographies and travelogues expanded. The layout of the library and the change in the thematic layout of the book material also testify to the general processes that took place in the 18th–19th centuries in Hungary and in Transylvania in the history of the reception of European intellectual currents.

The structure of the paper

The paper is divided into 11 chapters. After the topic's delimitation and the historiographical review, follows an introduction to the role of the book and library in Transylvanian society, and then the presentation of the biography of Imre Mikó. Chapter 5 includes, in addition to the history of the inherited book fund, data on book publishing and distribution in Cluj, as well as the composition and development of the count's library. This is followed by an analysis of the library based on the thematic catalog and the activity of the count on the publication of historical sources, patronage and organization of science in the light of its correspondence. The final section discusses the history of the library as cultural heritage, with the conclusions, bibliography and annexes of the paper.

In our dissertation we tried to explore the history of count Imre Mikó's library and to introduce his book collecting habits. The development of the library accurately reflects the

evolution of the owner's attitude, and over time the collector and his collection have changed and risen. The inherited book stock created the foundation, which later began to grow and became a mature library by the end of the 1860s, in parallel with the formation of Imre Mikó's intellectual image, thinking about cultural support and founding his institution.

Relying primarily on archival sources, we mapped the count's book-purchasing habits, namely with the help of accounts kept in the family archives. These are accompanied by alphabetical and thematic catalogs, which show an accurate picture of the volumes held by the count in a given period. Of course, the library was not only expanded through purchases, but several volumes were added to the collection as gifts. Examining his reading habits, it turned out that he not only used his own library, but also visited private and public collections during his research, and in many cases asked for copies of documents that were important to him.

While in the early 1840s the total stock was 800 volumes, the 1850s data already testify to a collection of more than 2000 volumes. Of course, the inheritance from his father-in-law, Ádám Rhédey, which later merged completely into Mikó's library, contributed greatly to this growth. Typically, in addition to acquiring new books, the count also sought to purchase old and valuable pieces. He had a constant good relationship with the booksellers in Cluj-Napoca and Pest-Buda, who, thanks to their consigner relations, tried the impossible to get a book. In Tilsch's, Mrs. Barra's and Stein's, as well as Pál Burián's shops, the count turned up countless times, as he sometimes took over his order in person. The billing of the transport costs revealed that books were sent to the count from several European cities (Vienna, Leipzig, Leiden, Frankfurt, Wittenberg, Heidelberg, Basel, Geneva, Antwerp). According to the alphabetical catalog, by the mid-1850s, the number of volumes owned by the count approached five thousand. As for the linguistic and thematic distribution of books, there has been a steady increase in the number of books in Hungarian to the detriment of those in Latin and German, while the number of religious volumes has decreased and scientific and literary works have increased. Regarding the year of publication of the books, the earliest is a work by Plutarch published in 1514, as well as a further 62 volumes of 16th century work. The number of 17th-century publications reaches 231, and one-third of the list is made up of books published in the 18th century. However, most of the prints in the catalog are 19th century printed matter.

Conclusions

The thematic distribution of the books is characterized by a duality, on the one hand, in addition to the classics, there is a considerable collection of volumes written on the topics of theology and religion. On the other hand, in addition to literature, the number of works related to history and jurisprudence has been steadily increasing. As the count began to collect more intensively in the '50s, the works of contemporary authors in the library increased exponentially, perhaps due to the count's attempt to gather the latest, up-to-date information about the fields of science he studied. His historical and political activities required this kind of attitude. He ordered the daily press and magazines not only for himself, but while his son was alive, he sent them to him with great zeal.

The thematic catalog of his library may have been made in the early 1860s, and it is interesting that two different people's handwriting can be discovered in it. The entries of the first hand can also be found in the alphabetical catalog, the second one is no longer, and these were considered additions. Certainly both catalogs were made in the mid-1850s, but only the thematic one was supplemented with subsequent acquisitions, so that the count's book-buying actions can be accurately followed. With a qualitative and quantitative analysis of the 34 thematic groups, we pointed out the richness and diversity of the library. A closer examination of the list shed light on Imre Mikó's book-buying habits, as we learnt exactly when and what he bought, and from this we could also find out the reasons for the purchase.

The compositional and linguistic change that took place during the 19th century can be seen in Imre Mikó's library, because, contrary to the practice of previous centuries, the collection of books written in the mother tongue became primary, while religious and theological works were pushed into the background. Scientific works and national literature came to the fore, and in the count's library, legal and historical works were considerable, which helped in his daily work.

Deservedly called the Széchenyi of Transylvania by his contemporaries, he became a successful leader of the Hungarians in Transylvania during one of the most difficult historical periods in the country. His intellectual legacy and the institutions he founded are now an inalienable part of our cultural heritage and identity. Count Imre Mikó has gained a prominent place in the history of Hungarian culture, his name is associated with the founding of the Transylvanian Museum Association, the reorganization of the Transylvanian Economic Association, the revival of theater life in Cluj-Napoca, the help of Transylvanian educational

institutions, the opening of the Hungarian University of Cluj-Napoca in 1872. He is a founder and patron serving the public interest, who, with his versatile talent and diversified work, wanted to serve the material and intellectual development of the country.

Bibliography

Archives:

Arhivele Naționale Biroul Județean Covasna [Román Nemzeti Levéltár Kovászna Megyei Kirendeltsége]

Tóth Zsigmond a Székely Mikó Kollégiumhoz. Fond 171.Mikó Imre könyvtára.

Arhivele Naționale Biroul Județean Cluj [Román Nemzeti Levéltár Kolozs Megyei Kirendeltsége]:

Colecția personală Aranka György [Aranka György hagyatéka]

Colecția de manuscrise Muzeul Ardelean [Erdélyi Múzeum-Egyesület Kézirattára]

Fond personal Szabó Károly [Szabó Károly hagyatéka]

Fondul familial Mikes de Zabola [A zabolai Mikes család fondja]

Fondul familial Mikó – Rhédei [A Mikó – Rhédey család fondja]

Societatea Muzeului Ardelean [Erdélyi Múzeum-Egyesület]

Bethlen Gábor Dokumentációs Könyvtár leltárkönyvei, Nagyenyed

Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltár (EREL)

Gróf Mikó Imre végrendelete

Erdélyi Unitárius Egyház Gyűjtőlevéltára:

Nagyajtai Kovács István hagyatéka

”Lucian Blaga” Central University Library of Cluj-Napoca, Special collections

Erdélyi Múzeum-Egyesület iratai

Gróf Rhédei Mária: Hasznos házi jegyzetek, Ms 2139

Mikó Imre: Adalékok Debreczeni Márton életrajzához, Ms 2803

Mikó Imre Intelmei fiához, Ms 2213

Mikó Imre Iskolai jegyzetei magyarul és latinul: Közönséges historia, Rhetorica, Iustinusból, Questiones de jure naturae, Ms 1712

Mikó Imre iratai, Ms 5962-5971

Mikó Imre iratai, Ms 3567/IV. 197: *„Az erdélyi magyar múzeum-egylet legfelsőbb megerősítése alá terjesztett szabályai tervezete”*

Mikó Imre: Jegyzetek nagyrészt slavizmust illetők, Ms 123

Mikó Imre leveleskönyvei, 14 kötet, Ms 3567

Mikó Imre gróf könyvtárának címjegyzéke, Ms 260

Mikó Imre könyvtárának szaccímjegyzéke, Ms 261

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára

Mikó család iratai

Mikó Imréné Rhédey Mária: Naplótöredék

Ugron Julianna levele Apor Lázárhoz

Magyar Tudományos Akadémia Kézirattára és Régi Könyvek Gyűjteménye:

Adatok Hidvégi gróf Mikó Imre életéhez Jakab Elektől

Erdélyi Múzeum-Egyesületre vonatkozó iratok:

Mikó Imre levelei Lévay Józsefhez, Szilágyi Sándorhoz, Torma Józsefhez, Bartal Györgyhöz

Mikó Imre és Mikó Ferenc családi levéltárából

Országos Széchényi Könyvtár Kézirattára – Levelestár, Analekta-gyűjtemény:

Mikó Imre levelei Pulszky Ferenchez, Zsigmond Gusztávhoz, Szilágyi Sándorhoz, Csengery Antalhoz, Gyulay Pálhoz, Kazinczy Gáborhoz, Kubinyi Ferenchez, Pompéry Jánoshoz, Prielle Kornéliához, Torma Józsefhez, Görgey Arthurhoz.

Román Tudományos Akadémia Kolozsvári Könyvtára, Kézirattár:

Tilsch contractja Bölöni Farkas Sándorral

Nagyajtai Kovács István iratai

Székely Mikó Kollégium régi könyvtárának leltárkönyve, Sepsiszentgyörgy

Periodicals:

Ellenőr. (Politikailap) 1848.

Erdélyi Gazdasági Egylet Évlapjai. 1855-1856, II. füzet, 12.

Erdélyi Híradó, 1841-1842.

Erdélyi Múzeum, 1874-1881, 1906-1911.

Erdélyi Protestáns Közlöny, 1876.

Erdélyi házi-segéd. Kolozsvár: Tilsch és Fia Könyvvarusok, 1839-1842.

Gazdasági Lapok, 1856.

Kolozsvári Közlöny, 1856, 1859.

Kolozsvári Lap, 1849.

Kolozsvári naptár. I(1862), II(1863), Kiadja Demjén László, Kolozsvár.

Magyar Futár, 1856, 1859.

Magyar Polgár, 1867-1868, 1876.

Vasárnapi Újság, 1848-1849.

Monographs:

Bajkó Mátyás: *Nemzeti nevelésügyünk a reformkorban.* Debrecen, 1969. (Nevelés, művelődés.

Ballagi Aladár: *A magyar nyomdászat történelmi fejlődése. 1472-1877.* Budapest: Franklin Társulat, 1878.

Barbier, Frédéric: *A könyv története.* Budapest: Osiris, 2005.

Belitska-Scholtz Hedvig (Szerk.): *Jankovich Miklós, a gyűjtő és mecénás, 1772-1846,* Budapest: Akadémia Kiadó, 1985.

Benkő Gyula: *Magyar könyvkereskedelmi szokásjog.* Budapest: Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, 1889.

Benkő Samu: *Sorsformáló értelem. Művelődéstörténeti dolgozatok.* Bukarest: Kriterion, 1971.

Bényei Miklós: *Eötvös József olvasmányai.* Budapest: Akadémia Kiadó, 1972. (Irodalomtörténeti Füzetek, 76).

A beteg ember: betegségek, betegek és gyógyítók. Sajtó alá rendezte: Czégényi Dóra és Keszeg Vilmos. Marosvásárhely: Mentor, 2010.

Birkás Antal: *Reformáció, államhatalom, politika.* Budapest: Luther Kiadó, 2011.

Blair Hugó: *Tizennégy prédikációji.* Magyarra fordította néhai Gróf Teleki Mária, Gróf Rhédei Ádámné. Kolozsvár. Nyomtatott a Ref. Kollégium betőivel, 1827.

Brelot, Claude-Isabelle: *La noblesse réinventée. Nobles de Franche-comté de 1814 a 1870.* Vol. II. Besançon, Paris: Université de Besançon : Les Belles Lettres, 1992.

Bura László: *Könyvek és könyvtárak Szatmáron és Németiben.* Csíkszereda: Státus Kiadó, 2004.

Buzinkay Géza: *A magyar sajtó és újságírás története a kezdetektől a rendszerváltásig.*
<https://books.google.ro/books?id=2017.03.30>.

Buzinkay Géza: *Kis magyar sajtótörténet.* <http://vmek.oszk.hu/03100/03157/03157.htm>,
2017. 03. 30.

Contribution à l'histoire intellectuelle de l'Europe. L'Europe en réseaux. Eds. Barbier, Frédéric and Monok, István. Budapest: OSZK, 2008.

Csapodi Csaba – Tóth András – Vértesy Miklós: *Magyar könyvtörténet.* Budapest: Gondolat, 1987.

Csiszár Sámuel: *Rövid halotti beszéd Gróf Teleki Mária úrasszony koporsója mellett.* Kolozsvár, 1826.

Dankanits Ádám: *A hagyományos világ alkonya Erdélyben.* Budapest: Magvető, 1983.

Debreczeni Márton: *A kióvi csata.* Mikó Imre kiadásában. Pest, Emich Gusztáv, 1854.

Deé Nagy Anikó: *A könyvtáralapító Teleki Sámuel.* Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadása, 1997.

Deé Nagy Anikó, László Lóránt: *Gróf iktári Bethlen Zsuzsanna és szakácskönyve.* Kolozsvár-Marosvásárhely: Kriterion – Teleki Téka Lapítvány, 2019.

Dézsi Lajos: *Páriz Pápai Ferenc. 1649-1716.* Budapest: Franklin-Társulat, 1899.
<http://mek.oszk.hu/05600/05604/html/index.htm>

Documente privind revoluția de la 1848 în Țările Române. C. Transilvania. Vol. II-IV. Redac. Ștefan Pascu, Victor Chereșteșiu. București: Editura Academiei Române, 1979-1988.

Domján István: *A Sepsi-Szentgyörgyi államilag segélyezett ev. Ref. Székely Mikó-Kollégium története. 1859-1895.* Sepsiszentgyörgy: Jókai Nyomda, 1898.

Dümmerth Dezső: *Írástudók küzdelmei : magyar művelődéstörténeti tanulmányok.* Budapest: Panoráma, 1987.

Egyed Ákos: *Az erdélyi magyarság történetéből.* Kolozsvár, 2004.

Egyed Ákos: *Gróf Mikó Imre – Erdély Széchenyije.* Sepsiszentgyörgy: Charta, 2007.

Egyed Ákos: *Erdély 1848–1849.* Csíkszereda: Pallas-Akadémia, 2010.

Egyed Ákos: *1848 erdélyi magyar vezéralakjai.* Marosvásárhely: Mentor, 2004.

Emlékkönyv az Erdélyi Múzeum-Egyesület félszázados ünnepére : 1859-1909 / szerkesztette Erdély Pál. - Kolozsvár: Az Erdélyi Múzeum Egyesület kiadása, 1909-1942. – 337. Szerzők: Köblös Zoltán, Iványi Béla, Bodrogi János stb.

Emlékkönyv a Teleki-Téka alapításának 200. évfordulójára 1802-2002. Szerk. Deé Nagy Anikó, Sebestyén-Spielmann Mihály, Vakarcs Szilárd. Marosvásárhely: Mentor, 2002.

Egyetemes irodalomtörténet. Szerk. Heinrich Gusztáv. I. kötet. Budapest, Franklin-Társulat, 1903.

Enyedi Sándor: *Az erdélyi magyar színjátszás kezdetei, 1792-1821.* Bukarest: Kriterion, 1972.

Erdélyi könyvesházak, 1: Jakó Klára: Az első kolozsvári egyetemi könyvtár története és állományának rekonstrukciója (1579-1604). Szerk. Monok István. Szeged: Scriptum, 1991.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület háromnegyedszázados tudományos működése. 1859-1934. Szerk. György Lajos. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 1937.

Erdélyi történelmi adatok. 1-3. kötet. Szerkeszti és kiadja Gróf Mikó Imre. Kolozsvár: Stein János bizománya, 1855-1858.

Erdélyi történelmi adatok. 4. Kötet. Szerk Szabó Károly. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 1862.

Erdély magyar egyeteme. Szerk. Bisztray Gyula, Szabó T. Attila, Tamás Lajos. Kolozsvár: Erdélyi Tudományos intézet, 1941.

Erdély jogtörténete. Szerk. Veress Emőd. Kolozsvár: Forum Iuris, 2018.

Erdély története. 2-3. Kötet. Szerk.: Szász Zoltán. Budapest: Akadémia Kiadó, 1986.

- Erős Vilmos: *Modern historiográfia*. Budapest: Ráció Kiadó, 2015.
- Falus Róbert: *Az antik világ irodalma*. Budapest: Gondolat, 1976.
- Fáy András: *Hasznos házi jegyzetek*. 2. javított s bővített kiadás. Pest: Kilián György, 1833.
- Ferenczi Zoltán: *A kolozsvári nyomdászat története*. Ajtai K. Albert Magyar Polgár Könyvnyomdája, Kolozsvár. 1896.
- Fézer Tamás: *A természetjogi gondolkodás fejlődése és hatása a személyiségi jogi elméletekre*. <http://jesz.ajk.elte.hu/fezer19.html> 2018. 05. 19.
- Firtinger Károly: *Ötven esztendő a magyarországi könyvnyomtatás közelmúltjából*. Budapest: Könyvnyomdászok szakköre, 1900.
- Fodor Ferenc: *A magyar földrajztudomány története*. Budapest: MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, 2006.
- Fülöp Géza: *Olvasási kultúra és könyvkiadás Magyarországon a felvilágosodás idején és a reformkorban (1772-1848)*. Budapest: Hatágú Síp Alapítvány, 2010.
- Fülöp Géza: *A magyar olvasóközönség a felvilágosodás idején és a reformkorban*. Budapest: Akadémia Kiadó, 1978.
- Fülöp Géza: *A Magyar könyvkultúra története 1945-ig. = Könyvkiadók és könyvterjesztők Magyarországon*. Szerk. Zöld Ferenc. Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése, Bp., 1987.
- Fülöp Géza: *A könyv és könyvtári kultúra a kapitalizmus időszakában (1789-1917)*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1993.
- Gintli Tibor, Schein Gábor: *Az irodalom rövid története*. Pécs: Jelenkor Kiadó, 2003.
- Gróf Mikó Imre emlékülés, Kolozsvár, 2005. Október 8. Szerk.: Egyed Ákos, Pomogáts Béla, Tonk István. Kolozsvár, Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2006.
- Gunszt Péter: *A magyar történetírás története*. Debrecen: Csokonay Kiadó, 2000.
- Győrfi Dénes: *Bibliotheca Univesitatis Claudiopolitanae. Evoluția instituțională și practici ale lecturii în Clujul universitar – 1872-1945*. Cluj-Napoca: Argonaut. 2019.
- Győrfi Dénes: *Nagyenyed és a kollégium*. Kolozsvár: Kolozsvári Egyetemi Nyomda, 1997.

„Gyűljanak meg közöttünk is új oltártüzei az ismereteknek” Gróf Mikó Imre beszédei és felhívásai. Összeállította: Egyed Ákos, Kovács Eszter. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2008.

Hegedűs István: *Emlékbeszéd Hidvégi gróf Mikó Imre felett*. Kolozsvár: Nyomtatott Papp Miklósnál, 1876.

Hidvégi gróf Mikó Imre szózata 1856-ban az Erdélyi Múzeum és az Erdélyi Múzeum-Egyesület megalakítása érdekében. Közzéteszi: Kántor Lajos. Kolozsvár: Minerva, 1931. (Erdélyi Tudományos Füzetek, 37. sz.)

Histoire de la lecture dans le monde occidental. Sous la direction de Guglielmo Cavallo et Roger Chartier. Paris: Édition de Seuil, 1997.

Hóman Bálint: *Történetírás és forráskritika*. I. kötet. Máriabesnyő-Gödöllő: Attraktor, 2003.

Martin H. Jung: *Melanchton és kora*. Ford. Koczó Pál. Budapest: Kálvin Kiadó, 2012.

Ilyés B. Hajnalka: *Catalogul cărților vechi tipărite la Cluj între 1550-1800*. Cluj-Napoca: Argonaut, 2014.

Illyés Géza: *Gróf Mikó Imre*. Kolozsvár: Az Erdélyi Református Egyházkerület Iratterjesztésének kiadása, 1931.

Irodalom és felvilágosodás. Tanulmányok. Szerk.: Szauder József. Budapest, Akadémia kiadó, 1974.

Jakab Elek: *Kolozsvár története*. III. kötet, Bp., 1888.

Jakó Zsigmond, Juhász István: *Nagyenyedi diákok. 1662-1848*. Bukarest: Kriterion, 1979.

Jakó Zsigmond: *Írás, könyv, értelmiség*. Bukarest: Kriterion, 1976.

Jakó Zsigmond: *Az erdélyi magyar antikvár kereskedelem kezdeteiről*. = *Művelődési törekvések a kora újkorban*. József Attila Tudományegyetem Régi Magyar Irodalom Tanszéke, Szeged, 1997.

Jancsó Elemér: *Erdély Széchenyije. Gróf Mikó Imre élete és munkássága*. Különlenyomat a Magyarságtudomány I. évf. 3. számából. Budapest, 1942.

Jancsó Elemér: *A felvilágosodástól a romantikáig*. Bukarest: Irodalmi Könyvkiadó, 1966.

Karli Ildikó: *A térképezés története különös tekintettel Európára és Magyarországra*.
http://www.resimmobiles.hu/docs/2011_1-2/08_karli_terkepeszet.pdf, 2018. 02. 19.

Kelemen Lajos: *Kézirattári értékeink*. Közzéteszi B. Nagy Margit, [utószó Sipos Gábor].

Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2010. (Erdélyi Tudományos Füzetek, 265).

Kelemen Lajos összeállításában: *Erdélyi Múzeum-Egyesület múltja és jelene. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Tárjai*. Kolozsvár, Erdélyi Múzeum-Egyesület, 1909.

Kelemen Lajos: *Művelődéstörténeti tanulmányok*. 1-2. kötet. Kolozsvár: Kriterion, 2006-2009.

Kincses Károly: *Fenséges amatőrök. A magyar arisztokrácia és a fényképezés (1839-2006)*. Magyar Fotográfiai Múzeum, 2006.

Koch Sándor: *A magyar ásványtan története*. Budapest: Akadémia Kiadó, 1952.

Kókay György: *A könyvkereskedelem Magyarországon*. Budapest: Balassi Kiadó, 1997.

Kókay György: *Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1983.

Kolosváry Bálint: *Husztai András : erdélyi jogtanár és "Jurisprudentia Hungarico-Transilvanica" stb. című munkája (1734-1742)*. Kolozsvár: Ajtai K. Albert Könyvnyomdája, 1914.

Kornis Gyula: *A magyar művelődés eszményei, 1777-1848*. I-II kötet. Budapest: Magyar Királyi Egyetemi Nyomda, 1927.

Kovács Mária: *A kolozsvári "Lucian Blaga" Központi Egyetemi Könyvtár 19. századi magyar nyelvű kéziratainak katalógusa*. Cluj-Napoca: Argonaut, 2007.

Könyves műveltség Erdélyben. Összeállította: Bányai Réka. Marosvásárhely: Mentor, 2006.

Kövár László: *Erdély nevezetesebb családai*. Kolozsvár, 1854.

Kövár László: *Erdélyben kihalt főúri családok*. Kolozsvár, 1901.

Krizsó Kálmán: *Kolozsvár tartomány nyomdászata és hírlapirodalom története*. Kolozsvár, 1968.

Kulesár Adorján: *Olvasóközönségünk 1800 táján*. Budapest: Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1943.

Kulesár Péter: *Humanista történetírás Magyarországon* (Tanulmányok). Budapest: Lucidus Kiadó, 2008.

Late enlightenment : emergence of the modern "national idea". Edited: Balázs Trencsényi, Michal Kopecek. Budapest, New York: CEU, 2006.

Lejeune Philippe: *Önéletírás, élettörténet, napló*. Budapest: L'Harmattan, 2003.

Lengyel Tamás: *Klapka György emlékiratai és emigrációs működése*. Budapest: A Pázmány Péter Tudományegyetem Történelmi Szemináriumának Kiadványai, 1936.

Lieven, Dominic: *The aristocracy in Europe, 1815-1914*. Basingstoke: Macmillan, 1992.

A magyar arisztokrácia társadalmi sokszínűsége, változó értékek és életviszonyok. Szerk: Papp Klára, Püski Levente. Debrecen: Debreceni Egyetem Történelmi Intézete Kiadása, 2003.

Magyar életrajzi lexikon. I–IV. kötet. Főszerk. Kenyeres Ágnes. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1967–1994.

A magyar irodalom története 1600-ig. Szerk.: Klaniczay Tibor, Bp., Akadémiai Kiadó, 1964.

A magyar irodalom története 1600-tól 1772-ig. II. Kötet. Főszerk. Sötér István. Budapest: Akadémia Kiadó, 1964.

A magyar irodalom története. 3. kötet. Szerk. Pándi Pál. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1965.

A magyar irodalom története. Szerk: Sötér István. 4. kötet. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1965.

Magyarország köz- és magánkönyvtárai. Szerk.: György Aladár. Budapest: Országos Statisztikai Hivatal, 1886.

Magyarországi magánkönyvtárak V. 1643-1750. Sajtó alá rendezte Czeglédi László, Kruppa Tamás, Monok István. Bp. 2010, OSZK (Adattár XVI – XVIII. Századi szellemi mozgalmaink történetéhez 13/5).

A magyar sajtó története II/1. 1848-1876. Főszerk.: Szabolcsi Miklós. <http://mek.oszk.hu/04700/04727/html/338.html>, 2017.03.31.

Madas Edit, Monok István: *A könyvkultúra Magyarországon a kezdetektől 1800-ig*. Budapest: Balassi Kiadó, 2003.

- Miklós Pál: *Olvadás és értelem*. Budapest: Szépirodalmi könyvkiadó, 1971.
- Monok István: *Könyvkatalógusok és könyvjegyzékek Magyarországon 1526-1720. Forrástipológia, forráskritika, forráskiadás*. Szeged: Scriptum KFT, 1993. (Olvasmánytörténeti Dolgozatok V.)
- Monok István: *A művelt arisztokrata – a magyarországi főnemesség olvasmányai a XVI-XVII. században*. Budapest: Kossuth Kiadó Zrt., 2012.
- Méhes Sámuel: *A jobb részt választott asszony képe, melyet méltóságos széki gróf Teleki Mária úr asszonynak emlékezetére írt*. Kolozsvár, 1826.
- Miklósi-Sikes Csaba: *Fényképészek és műtermek Erdélyben 1839-1916*. Székelyudvarhely: Haáz Rezső Alapítvány, 2001.
- Mikó Imre: *Benkő József élete és munkái*. Pest: Ráth Mór bizománya, 1867.
- Mikó Imre: *Bod Péter élete és munkái*. Pest: Emich Gusztáv, 1862.
- Mikó Imre: *Kolozsvár városa választó polgáraihoz*. Pest, 1872.
- Mikó Imre: *Magyarország vasúthálózata*. Pest, 1867.
- Nagy Iván: *Magyarország családi címerekkel és nemzedéki táblákkal*. Pest, 1860.
- Nagy Péter: *Emlébeszéd Hidvégi gróf Mikó Imre felett*. Kolozsvár: Stein János, 1877.
- Óhidy Viktor: *Főúri lakáskultúra Magyarországon a dualizmus időszakában*. Doktori disszertáció. Budapest, 2007.
- Oláh-Gál Róbert: *Az értől az óceánig. Réthy Mór (1846-1925) akadémikus élete és munkássága*. Budapest: Magyar Tudománytörténeti Intézet, 2013.
- Az olvasás kultúrtörténete a nyugati világban*. Szerk. Cavallo Guglielmo – Chartier Roger. Budapest: Balassi Kiadó, 2000.
- Pál Judit: *Unió vagy „unificáltatás?” Erdély uniója és a királyi biztos működése (1867-1872)*. Kolozsvár: Erdélyi-Múzeum Egyesület, 2010. (Erdélyi Tudományos Füzetek, 267.)
- Pápai Páriz Ferenc: *A Gyulafehérvári-Nagyenyedi Bethlen Kollégium alapítása és története*. Kolozsvár: EME, 2016. Kísérőtanulmánnyal és jegyzetekkel közléteszi Rác Emese.
- Pogány György: *Bibliofília és könyvművészet*. Budapest: Hatágú Síp Alapítvány, 2009.

Pogány György: *A magyar könyvgyűjtő kalauza*. Budapest: Kiss József Könyvkiadó, 2005.

Pogány György: *A magyar könyvkereskedelem rövid története*. Budapest: Hatágú Síp Alapítvány, 2004.

Pogányné Rózsa Gabriella: *A könyvkultúra kutatásának kútfeői*. Budapest: Hatágú Síp Alapítvány, 2008.

Pokol Béla: *Középkori és újkori jogtudomány*. Budapest, Pécs: Dialóg Campus Kiadó, 2008.

Poráczky Rozália: *Cultură și societate maghiară în Transilvania în secolul al XIX-lea. Presa și tipăriturile maghiare din Transilvania și problematica culturală*. Cluj-Napoca. Argonaut, 2013.

P. Sztármári Károly: *A gyulafehérvár-nagyenyedi Bethlen főtanoda története*. Nagyenyed, 1868.

Pukánszky Béla, Németh András: *Neveléstörténet*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994.

Pukánszky Béla: *A magyarországi német irodalom története*. Budapest: Budavári Tudományos Társaság, 1926. 476.

Radó Antal: *A magyar műfordítás története 1772-1831*. Budapest: Révai testvérek Kiadása, 1883.

RévaiSamu: *Nemzeti irodalmunkról és a magyar könyvkereskedelemről*. Budapest: A „csak szorosán” Budapesti Könyvkereskedő Segédek Egylete Kiadása, 1887.

Révay Mór János: *Írók, könyvek, kiadók. Egy magyar könyvkiadó emlékiratai*. I kötet. Révai Testvérek Irodalmi IntézetiRészvénytársaság kiadása, Bp., 1920.

Revoluția de la 1848-1849 din Transilvania. Vol. 1. Redac. Ștefan Pascu, Victor Chereșteșiu. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1977.

Romhányi Károly: *A Magyar könyvkötés művészete a 18-19. században*. Budapest, 1937.

Romsics Ignác: *Clio bővületében*. Budapest: Osiris, 2011.

Sárközi, Zoltán: *Az Erdélyi szászok a nemzeti ébredés korában : (1790-1848)*. Budapest : Akadémiai Kiadó, 1963. (Értekezések a történelmi tudományok köréből. Új sorozat ; 28).

Shapiro, Barbara J.: *John Wilkins 1614-1672. An intellectual biography*. Los Angeles. University of California Press, 1969.

Sipos Gábor: *A kolozsvári Református Kollégium könyvtára a XVII. században*. Szeged: Scriptorum, 1991. (Olvasmánytörténeti Dolgozatok1.).

Staud Géza: *Az orientalizmus a magyar romantikában*
<http://mek.oszk.hu/01300/01385/html/staud1.htm> 2017. 05. 16.

Steinert Ágota: *Egressy Gábor pályaképe*.
<http://mek.oszk.hu/04000/04062/04062.htm#13> letöltve: 2018. 12. 28.

Steinhofer Károly: *A könyv története*. 1-2. rész. Budapest: Lampel R.T. 1915-1916.

Szabó Miklós, Szögi László: *Erdélyi peregrinusok*. Marosvásárhely: Mentor, 1998.

Szarvas Margit, *Magánkönyvtáraink a XVIII. században*, Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára, 1939.

Szerb Antal: *Magyar irodalomtörténet*. Kolozsvár: Erdélyi Szépművészeti Céh, 1934.

Szerb Antal: *A világirodalom története*. Budapest: Magvető, [1990?].

Szinnyei József: *Magyar írók élete és munkái*.
<http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/k/k10976.htm>, 2018. 05. 21.

Tadataka Maruyama: *The ecclesiology of Theodore Beza. The reform of the True Church*. Geneve: Librairie Droz, 1978.

Tevan Andor: *A könyv évezredek útja*. Budapest: Gondolat, 1973.

Tóth Kálmán: *Bibliafordítás. Bibliamagyarítás*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1994.

Török Borbála Zsuzsanna: *Geographies of knowledge and entangled histories in a multiethnic province, 1790-1918*. Leiden, Boston: Brill, 2016.

Ürmössy Lajos: *Tizenhét év Erdély történetéből*. I kötet. Temesvár, 1894.

Vaderna Gábor: *Mit hagyományozott a 18. századi költészet a 19. századra?*
http://real.mtak.hu/16412/1/IT_2013-4__467-501-o__Vaderna.pdf486. 2017. 05. 18.

Varga Sándor: *A Magyar Könyvkereskedők Egyletének alapítása*. Bp., 1980.

Világirodalom. Főszerk.: Pál József. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2005.

Virág Irén: *A magyar arisztokrácia neveltetése (1790-1848)*. Eger: Liceum Kiadó, 2013.

Vita Zsigmond: *Tudománnyal és cselekedettel*. Irodalmi Könyvkiadó, Bukarest, 1968.

Viskolcz Noémi: *A mecénatúra színterei a főúri udvarban. Nádasdy Ferenc könyvtára*. Szeged, Budapest: Szegedi Tudományegyetem, Historia Ecclesiastica Hungarica Alapítvány, 2013.

Vita Zsigmond: *Tudománnyal és cselekedettel*. Irodalmi könyvkiadó, Bukarest, 1968.

Wiesner Jakab: *A kaidóról és a könyvről*. Budapest: A „csak szorosán” Budapesti Könyvkereskedő Segédek Egylete Kiadása, 1903.

Articles, studies:

Albert András: A wolffianizmus Erdélyben. In: *Aetas*, 23(2008), 4. sz.

Babulka Péter: Gyógyhatású táplálékok, étrendkiegészítők, funkcionális élelmiszerek és betegségmegelőző anyagok. In: *Momplementer Medicina*, IX. évf., 3. sz.

Bajkó Mátyás: Fejezetek a reformkori magyar köznevelés történetéből. Budapest: Tankönyvkiadó, 1962. Különlenyomat az *Acta Marxistica et Paedagogica Debrecina*. Tom. VIII/I 1962.

Bánházi Emőke Csilla: A zsebkönyvek a korabeli erdélyi társadalomban. In: *Theátrum könyvecske*. Szerk. Egyed Emese. Kolozsvár: Scientia Kiadó, 2002.

Baricz Ágnes: Felekezeti váltás a 18. század közepén Marosvásárhelyen: a patikáriusné katolizálása és annak okairól írt levél. In: *Nyelv, lelkiesség és regionalitás a közép- és kora újkorban*. Szerk.: Gábor Csilla, Korondi Ágnes, Luffy Katalin, Tóth Zsombor, Balogh F. András. Kolozsvár: Egyetemi Műhely Kiadó, 2013.

Bartha Katalin Ágnes: Kövesdi Boér Sándor: a világi színjátszás erdélyi mindenese. In: *Erdélyi Múzeum*, 65(2003), 3-4 sz.

Bényei Miklós: Eötvös József könyvtára. In: *Magyar Könyvszemle*, 1970, 3. sz.

Berlász Jenő: Jankovich Miklós könyvtári gyűjteményeinek kialakulása és sorsa In *Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve*, 1970–1971.

Berzeviczy Albert: Magyar utazók Olaszországban a múlt század első felében. In: *Földrajzi Közlemények*. 1903, 3-4. füzet.

Bordás Beáta: A marosújvári kastély két arca. In: *Certamen II*. Szerk. Egyed Emese, Bogdandi Zsolt, Weisz Attila. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2015.

Csekey, István: Werbőczy és a magyar alkotmányjog. Kolozsvár : Universitas Francisco- Josephina, 1942. Különlenyomat: *Acta Juridico-Politica*, 2(1941).

Csíki Tamás: Nép, nemzet és gyomornedvek (Gasztronómiai hagyományaink néhány 19. századi szakácskönyv alapján). In: *Fejezetek a hazai gasztronómia történetéből*, 2014.

Csikós Júlia: Ráday Pál könyvei a Székely Mikó Kollégiumban. In: *Örökség és feladat*. Szerk. Kiss Jenő. Sepsiszentgyörgy: EMKE Könyvtári Szakosztályának kiadása, 1995.

Csikósné Péter Júlia: A Székely Mikó Kollégium könyvgyűjteményei. In: *Emlékkönyv a Székely Mikó Kollégium alapításának 150 éves jubileumára*. Sepsiszentgyörgy: Charta, 2009.

Csutak Vilmos: A sepsiszentgyörgyi Református Székely Mikó Kollégium alapításával kapcsolatos leveleit közli. In: *Református Székely Mikó Kollégium Értesítője*, 1909-1910.

Csutak Vilmos: Mikó és a sepsiszentgyörgyi kollégium. In: *Emlékkönyv, 1909-1942*.

Deák Farkas: Néhai gróf Mikó Imre emlékezete. In: *A Székely Mívelődés és Közgazdasági Egyesület második évkönyve, 1877-re*. Szerk. Buzogány Áron. Budapest, 1878.

Deé Nagy Anikó: Az erdőszentgyörgyi Rhédey kastély-könyvtár a XVIII. században. In: *Emlékkönyv Benkő Samu születésének nyolcvanadik évfordulójára*. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2008.

Dezsényi Béla: Az első magyar képes hetilap. A kassai Ábrázolt Folyóirat története. In: *Magyar Könyvszemle*, LXIV évf., 1940, 1 sz.

Amos Edelheit: The rise of classical scholarship. In: *Routledge companion to sixteenth century philosophy*. Edited by: Henrik Lagerlund, Benjamin Hill. New York:Routledge, 2017.

Egyed Ákos: Amnesztia és számonkérés Erdélyben 1849 tavaszán. In: *Kisebbségkutatás*. 8. évf., 1999, 2. sz.

Egyed Ákos: Magyar gazdasági gondolkodás Erdélyben a XIX. században. In: *Az erdélyi magyar gazdasági gondolkodás múltjából (XIX-XX. század)*. Kolozsvár: Romániai Magyar Gazdász Társaság, 2001.

Egyed Ákos: Gróf Mikó Imre (1805-1876). In: *Hivatás és tudomány*. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2009.

Egyed Ákos: Mikó Imre gróf Erdély mezőgazdaságáért. In: *Az erdélyi magyar gazdasági gondolkodás múltjából*. Kolozsvár: Romániai Magyar Közgazdász Társaság, 2001.

Egyed Ákos: Hidvégi Mikó Imre két történelmi vonatkozású levele. In.: *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*, 1981, 2. szám.

Egyed Ákos: Gróf Mikó Imre erdélyiségéről. In: *Műveltség és társadalmi szerepek: arisztokraták Magyarországon és Európában*. Szerk.: Bárány Attila, Orosz István, Papp Klára, Vinkler Bálint. Debrecen: Debreceni Egyetem Történelmi Intézete Kiadása, 2014.

Egyed Ákos: Mikó Imre gróf és az 1848-as forradalom. In.: *Korunk*, 2003, 12. szám.

Egyed Ákos: Mikó Imre gróf és az 1848-as forradalom. In: *Emlékkönyv Kiss András születésének nyolcvanadik évfordulójára*. Szerk. Pál-Antal Sándor. Kolozsvár: Erdélyi-Múzeum Egyesület, 2003.

Egyed Ákos: Az Erdélyi-Múzeum Egyesület tudománypolitikája Mikó Imre gróf elnöksége idején (1859-1876). In: *Debreceni Szemle*, 2004, 2. szám.

Egyed Ákos: Mikó Imre gróf történetfilozófiájáról. In: *Emlékkönyv Gálfy Zoltán 80. Születésnapjára*. Szerk. Lészai Lehel. Kolozsvár: Az Erdélyi Református Egyházkerület kiadása, 2004.

Egyed Ákos: Hidvégi gróf Mikó Imre – Erdély Széchenyije, az Erdélyi-Múzeum Egyesület megalapítója (1805-1876). In: *Magyar Tudomány*, 2005, 12. szám.

Egyed Ákos: A Magyar Történelmi Társulat első elnöke. In: *Hét társulati elnök*. Szerk. Szilágyi Adrienn. Budapest: Magyar Történelmi Társulat, 2018.

Egyed Ákos: A Magyar Történelmi Társulat vándorgyűlése Kolozsváron 1868-ban. In: *Testimonio litterarum – Tanulmányok Jakó Zsigmond tiszteletére*. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2016.

Erdélyi Pál: Jelentés az Erdélyi Múzeum-Egyesület Könyvtára 1908. évi állapotáról. In: *Erdélyi Múzeum-Egyesület Évkönyve*. 1909, 1911.

Farkas Gyula: Író és olvasó a XIX. században. In: *Magyar művelődéstörténet*. 4-5. kötet. Budapest: Magyar Történelmi Társulat. 1941-1942.

Fehér Katalin: A felvilágosodás pedagógiai eszméi Erdélyben a XVIII-XIX. század fordulóján. In: *Magyar Pedagógia*, 1993, 3. sz.

Felméri Lajos: Gróf Mikó Imre levelezéséből. In: *Figyelő*, 1878. III. 139.

Fodor Pál: Werbőczy, az államépítő és a politikus. In: *A magyar jog fejlődésének fél évezrede*. Szerk. Máthé Gábor. Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2014.

Glatz Ferenc: A Magyar Történelmi Társulat megalakulásának története. In: *Századok*, 1967, 1-2. Sz.

Granasztói Olga: Olvasótól – olvasóig. Észrevételek a magyar olvasástörténeti kutatások aktuális kérdéseire. In: *Korall*, 2011, 43. szám

Gulyás Pál: A könyvgyűjtés főbb irányai. In.: *Uránia*, 1908.

Gyáni Gábor: Közkönyvtárak mint a polgárosodás emeltyűi. In: *Hagyomány, közösség, művelődés*. Budapest: BIP, 2002.

Horváth Boldizsár: Emlékbeszéd Gróf Mikó Imre igazgató és tiszttag fölött. In: *MTA Évkönyvei*, XVI. kötet, 1. sz.

Heltai János: Adattár a heidelbergi egyetemen 1595-1621 között tanult magyarországi diákokról és pártfogóikról. In: *OSZK Évkönyve 1980*, Budapest, 1982.

Hörcher Ferenc: Intézményalapítás és polgári kultúra. In: *Nemzet, faj, kultúra a hosszú 19. században Magyarországon és Európában*. Szerk. Hörcher Ferenc, Lajtai Mátyás, Mester Béla. Bp: MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Történettudományi Intézet, 2016.

Jakab Elek: Adatok erdélyi írók névtárához a XVII-XVIII. században. In: *MKSz.* 1881, 6. sz.

Jakab Elek: *Bölöni Farkas Sándor és kora*. Keresztény Magvető (1870).

Jakó Zsigmond: *Burián Pál (1790-1860), Erdély első antikváriusa*. = *R. Várkonyi Ágnes emlékkönyv*. Szerk. Tusor Péter. ELTE Bölcsészettudományi kara, Bp., 1998

Jakó Zsigmond: Könyv és könyvtár az erdélyi magyar művelődésben. In: *A romániai magyar nemzetiség*. Szerk. Koppándi Sándor. Bukarest: Kriterion, 1981.

Jakó Zsigmond: Az otthon és művészete a XVI-XVII. századi Kolozsváron. In: *Emlékkönyv Kelemen Lajos születésének nyolcvanadik évfordulójára*. Bukarest, Kolozsvár: Tudományos Könyvkiadó, 1957.

Jancsó Elemér: Döbrentei Gábor és az Erdélyi Múzeum. In: *A felvilágosodástól a romantikáig: tanulmányok*. Bukarest: Irodalmi Kiadó, 1966.

Jancsó Elemér: Mikó Imre több ismeretlen levele. In: *Szellem és Élet* tudományos folyóirat VI. évf. (1943), 1-2 sz.

Katus László: Liberális katolikusok és katolikus liberálisok Nyugat-Európában a 19. század derekán. In: *Állam és egyház a polgári átalakulás korában Magyarországon*. Budapest: Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség, 2001.

Kemény Gábor: Emlékbeszéd gróf Mikó Imre felett. In: *Századok*, 1877.

Kéri Katalin: „Nők csak mértékkel olvassanak...” Adalékok a hazai női olvasóközönség 18-19. Századi formálódásának történetéhez. In: *Pedagógia, oktatás, könyvtár*. Pécs: PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont, 2014.

Királyi Emőke: Aranka György fordítói munkássága. In: *Erdélyi Múzeum* 67(2006), 3-4. sz.

Köblös Zoltán: A hidvégi Mikó család. In: *Emlékkönyv az Erdélyi Múzeum-Egyesület félszázados ünnepére 1859-1909*. Szerk. Erdélyi Pál. Kolozsvár, 1909-1942.

Köblös Zoltán: Kőváry László irodalmi munkássága (1839 – 1907). In: *Erdélyi Múzeum*, 1907.

Kristóf György: Az erdélyi magyar időszaki sajtó az abszolutizmus korában. A Kolozsvárt megjelenő hírlapok. Kivonat: *Erdélyi Irodalmi Szemle*, 1929, 1-2 sz.

Kristóf György: Erdély Széchenyi Istvánja. In: *Erdélyi Irodalmi Szemle*. 1929, 3-4. sz.

Kristóf György: Hogyan lett Mikó Imre munkatársa az Arany János folyóiratának? In: *Pásztortűz* 1930, 7. sz.

LengyelAndrás: Egy anonim Kosztolányi cikk azonosítása. In: *Móra Ferenc Múzeum évkönyve*. 2008, 11. sz.

Lipthay Endre: Gróf Mikó Imre és felesége, Rhédey Mária grófnő levelezése 1848-ból. In: *Lymbus*, 2016.

Margócsy István: A magyar nyelv jelenléte a 18. századi iskoláztatásban. In: *Tanulmányok a magyar nyelv ügyének 18. századi történetéből*. Szerk. Bíró Ferenc. Budapest: Argumentum, 2005.

Mikó György: Rövid megjegyzések, egy férfi-gyermek neveléséről. In: *Erdélyi Múzeum*. 1817, 7. sz. 5-21.

Mikó Imre: Gróf Kemény József emlékezete. *Magyar Tudós Társaság Évkönyvei*, X. 1. Buda, 1860.

Molnár Erzsébet: *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények*. I évf. 2007, 1. sz.

Monok István: Az arisztokrata könyvtárak rendjének változásai a 17-18. századi Magyarországon. In: *Szőcs Géza 60. Album amicorum*. Kolozsvár – Arad: Erdélyi Híradó Kiadó és Irodalmi Jelen Könyvek, 2013.

Monok István: *Luther és Melanchton műveinek előfordulási gyakorisága a kora újkori könyvjegyzékeken*. In: *Művészet és mesterség*. Budapest: L'Harmattan, 2016.

Monok István: Nyelvi és tartalmi változások a 18. századi arisztokrata könyvtárakban Magyarországon. In: *Szín – Játék – Költészet*. Szerk.: Czibula Katalin, Demeter Júlia, Pintér Márta Zsuzsanna. Budapest, Nagyvárad, Partium-Pratea Egyesület, 2013.

Monok István. A párizsi könyv elterjedése Közép-Európában (15-18. század). In: *Pedagógia, oktatás, könyvtár*. Szerk.: Csóka-Jaksa Helga, Schmelczer-Pohánka Éva, Szeberényi Gábor. Pécs, PTE Egyetemi Kvt. és Tudásközp., 2014

Monok István: A magánkönyvtárak és az olvasás a korai újkorban. In: *Magyar Könyvszemle*, 2010, 2. szám

Monok István: Hatalom és könyvtárak a kora újkori Magyar Királyságban és Erdélyben. In: *In via eruditionis: tanulmányok a 70 éves Imre Mihály tiszteletére*. Szerk. Bitskey István. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 2016.

Monok István: Vingt ans de recherche sur la culture du livre dans le Bassin des Carpathes. In: *Revue française d'histoire du livre*. (112-113) 2001.

Monok István: Lecteurs et lectures en Hongrie: quelques aspects d'une histoire originale. In: *Histoire et civilisation du livre – Revue Internationale* 1, 2005.

Monok István: Az erdélyi könyvtörténetírás történetének vázlata. In.: *Az erdélyi magyar tudomány történetéből*. A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 2005. évi fórumán elhangzott előadások. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadása, 2006.

Monok István: A kora újkori Magyarország olvasmányműveltségéről. Részmerleg egy hosszú alapkutatás eredményeiről. In: „*Apró cseppekből lesz a zápor*” Bakonyi Géza emlékkönyv. Szeged: Szegedi Egyetemi Kiadó, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2008

Monok István: Az olvasott örökség – hagyomány és megújulás. In: *Kulturális örökség – társadalmi képzelet*. Szerk.: György Péter, Kiss Barbara, Monok István. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár, Akadémiai Kiadó, 2005.

Monok István: A magánkönyvtárak és az olvasás a korai újkorban. In: *Magyar Könyvszemle*, 129(2010), 2. Sz.

Niessen, James P.: Népek, nyelvek, egyházak és autonómiák. Haynald Lajos Erdélye forradalom és kiegyezés között. In.: *Állam és egyház...* Budapest: Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség, 2001.

Niessen, James P.: Múzeumok, nemzetiségi és nyilvános tudományos könyvtárak a 19. századi Erdélyben. In: *Könyvtári Figyelő*, 2007, 1. sz.

Péntek János: Hitújítás, nyelvújítás, tudomány Erdélyben. In: *A reformáció nyelvpolitikája*. Szerk.: Péntek János, Szoták Szilvia. Budapest: L'Harmattan, 2018.

P. Szabó Béla: Az erdélyi szászok bíraskodási szervezete a korai újkorig. In: *Jogtörténeti szemle*. 2017, 1-2. szám.

Romsics Ignác: A magyar történetírás évszázadai. A tudományos történetírás alapjainak kialakulása a 15-18. században. In: *Korunk*, 22. évf. (2011), 5. Sz.

Sebők István – Láris Ferenc: Martin Lajos hadmérnök akadémikus munkássága. In: *Katonai logisztika*, 24. évf., 2016, 2. sz.

Simon Melinda: Josef Franz Kollmann eddig ismeretlen kiadói jelvényei. *Magyar grafika*, 2010. 2 sz.

Sipos Gábor: Az Erdélyi Múzeum-Egyesület könyvtárának története. In.: *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyűjteményei*. Szerk.: Sipos Gábor. Kolozsvár: EME, 2009.

Szabó Károly: Könyvtárnoki jelentései. In: *Erdélyi Múzeum 1879-1882-es években megjelent köteteiben*.

Szabó T. Attila: Az Erdélyi Múzeum-Egyesület története. In.: *Erdély magyar egyeteme*. Kolozsvár, Erdélyi Tudományos Intézet kiadása, 1941.

Szádeczky Lajos: Halmágyi István naplói és iratai. In: Magyar történelmi évkönyvek és naplók a 16-18. századból. 4. Kötet. Budapest: MTA Könyvkiadó-Hivatala, 1906.

Szalay Károly: Szatíra és humor a magyar irodalomban. In: *Tiszatáj*. 1978, nr. 8.

Szekfű Gyula: Az erdélyi szász történetírás. In: *Magyarságtudomány*, II. évf., 1943, 2. Sz.

Thaly Kálmán: A Magyar Történelmi Társulat keletkezése. In: *Századok*, 1867, 1 sz., 12

Tokaji László: Gróf Mikó Imre és a magyar föld. In: *Emlékkönyv, 1909-1942*.

Tonk István: Mikó Imre, az Erdélyi Református Egyház főgondnoka. In: *Gróf Mikó Imre emlékülés*. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2006.

Török Borbála Zsuzsanna: The ethnic design of scholarchip: learned societies and state intervention in 19th century Transylvania. In: *Cultural dimension of elite formation in Transylvania (1770-1950)*. Cluj-Napoca: EDRC Foundation, 2008.

Tóth Gergely: Bél Mátyás, a történész. In: *Humanista történetírás és neolatin irodalom a 15-18. századi Magyarországon*. Szerk.: Békés Enikő, Kasza Péter, Lengyel Réka. Budapest : MTA BTK Irodalomtudományi Intézet, 2015. (Convivia neolatina hungarica, 1).

Tóth Gergely: Bél Mátyás ismeretlen forráskiadvány-tervezete: a *Collectio scriptorum Hungaricorum*. In: *MKSz* 127(2011), 2. sz.,

Trócsányi Zoltán: Főúri könyvtárak. In: *Könyvtári Szemle*, 1935, 17. sz.

Somkuti Gabriella: Könyvgyűjtő asszonyok a 18. századi Magyarországon. In: *Könyvtáros*, 1991 (41. évf.), 5. sz.

Steinhofer Károly: A könyv története. I rész. Lampel R. Kk. R.T. könyvkiadóvállalata, Bp., 1915. *Iparosok olvasótára*. XXI(1915). 1-3 sz.

Szekfű Gyula: Az erdélyi szász történetírás. In: *Magyarságtudomány*, II. évf., 1943, 2. sz.

Várady Aurél: A régi bolt s a régi könyvbarátok. *Pásztortűz*. XIII(1927). 16. sz.

Varjas Béla: Erazmista bibliafordítás és nyelvművelés. In: Klaniczai Tibor (szerk.): *A magyar irodalom története 1600-ig.* (A magyar irodalom története I.) Akadémiai Kiadó, Budapest, 1964.

Virág Irén: A magyar arisztokrácia műveltsége a 19. század első felében. In: *Zempléni Múzsza* 6. évf. 2006, 4. Sz.

Vita Zsigmond: Burián Pál (1790-1860), Erdély első antikváriusa. In: *R. Várkonyi Ágnes – Emlékkönyv születésének 70. Évfordulója ünnepére.* Szer. Tusor Péter. Budapest, 1998.

Vita Zsigmond: Hidvégi Mikó Imre jelmondata és könyvtára. In: *Művelődés és népszolgálat.* Bukarest: Kriterion, 1983.

Vita Zsigmond: Erdélyi könyvkereskedők és katalógusaik a felvilágosodás korában és a reformkorban. In: *A Kossuth Lajos Tudományegyetem Évkönyve,* 1966. <http://mek.niif.hu/03200/03231/html/vita.htm> 2018. 12. 28.

Völgyesi Orsolya: Erdély és a hazai nyilvánosság az 1830-as években. In.: *Nemzet, faj, kultúra a hosszú 19. Században Magyarországon és Európában.* Budapest: MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, 2016.

Databases:

<http://www.academia.edu/>

Adatbank – erdélyi magyar elektronikus könyvtár, <http://adatbank.transindex.ro/>

Arcanum Kézírási Könyvtár, <https://www.arcanum.hu/hu/>

Elektronikus Periodika Archívum, <https://epa.oszk.hu/html/hirek.html>

Erdélyi Digitális Adattár, <https://eda.eme.ro/>

Hungaricana, Közgyűjteményi portál, <https://library.hungaricana.hu>

Kolozsvári Egyetemi Könyvtár Digitális gyűjteményei, <http://dspace.bcucuj.ro/>

Magyar Elektronikus Könyvtár - Országos Széchényi Könyvtár <http://mek.oszk.hu/02200/02228/html/01/159.html>

Országgyűlési Könyvtár, <http://dt.ogyk.hu/hu/>